

La frase del dia

“Hi ha massa silenci a la UE sobre els presos polítics a Espanya”

Ivo Vajgl, EURODIPUTAT I EXMINISTRE D'AFERS EXTERIORS ESLOVÈ

Tribuna

Agustí Colomines i Companys. Professor d'història contemporània a la UB

Garcés i Cots

Quan era jove anava sovint a la llibreria Documenta. Al local del número 4 del carrer del Cardenal Casañas, al costat de les Rambles. Devia començar a freqüentar-la pels volts del 1975, l'any en què Josep Cots i Ramon Planes van aixecar la persiana d'una llibreria que tenia un aparador esplèndid. La Documenta era a tocar dels successius pisos de Ciutat Vella en els quals he viscut. M'hi passejava sovint, per mirar llibres, encara que poques vegades en comprava. Llavors no tenia gaires diners i fullejava els llibres, en llegia trossos, fins i tot en robava. És un clàssic.

LA DOCUMENTA ERA per a mi un santuari cultural, com la llibreria Cinc d'Oros, ubicada a la Diagonal 462, ben a prop de la plaça que ara porta aquest nom, inaugurada el 1969, i la llibreria Ona, oberta el 1962 a la Gran Via i especialitzada en llibres exclusivament en català per voluntat dels seus fundadors, Josep Espar, que també era propietari de La Sibèria, i Jordi Úbeda. Hi havia altres llibreries, com la Francesa del passeig de Gràcia, però jo no llegia francès, perquè els meus pares ens van fer estudiar anglès a l'institut. Devia ser una de les premonicions d'un metge i una infermera, el pare i la mare, que tenien penjat al despatx un retrat autografiat del Dr. Fleming.

LA QÜESTIÓ ÉS QUE ARA, un dels impulsors de la llibreria Documenta, Josep Cots, el més alt i prim dels dos fundadors, calb des de ben jove i que es cordava amb elegància una corbata de llacet, acaba de publicar un llibre exquisit, *Autoretrat de Jordi Garcés* (Anagrama). El llibre té una gestació tan remota com la llibreria, perquè és fruit de la coneixença entre Cots i un jove arquitecte, Jordi Garcés, que tenia el seu estudi, que compartia amb Enric Sòria, al carrer de la Boqueria. Tots érem veïns

del barri, però ells tenen l'edat dels meus germans grans. Aquest és i no és un llibre fruit de la conversa. Cots utilitza una tècnica narrativa molt subtil per donar protagonisme a Garcés i als seus records i anècdotes, sense que es noti gaire que és ell qui ordena la conversa, qui en retalla les vores i sargeix el canemàs d'una memòria que no m'ha semblat nostàlgica. El llibre és com el que un servidor hauria pogut fer a partir de les trobades amb Josep Termes al jardí de l'Ateneu, perquè Garcés, com Termes, és d'aquells homes savis que saben parlar i lligar històries però que els costa molt escriure. Són socràtics.

JORDI GARCÉS ÉS, diguem-ne així, la baula del mig d'una família de cultura. El seu pare, Tomàs Garcés, era un escriptor molt reconegut al seu temps, “el poeta català de la cançó” —en deien— pel seu estil d'escriure versos i de compondre estrofes regulars, a la manera de Rafael Albertí. Era amic de Sal-

“Els llibres també serveixen perquè el lector afegeixi a la memòria dels autors retalls d'un passat que s'ha viscut coetàniament sense saber-ho

vat-Papasseit, perquè tots dos es coneixien del barri, la Barceloneta, per bé que el seu pare havia nascut a Paredes de Sigüenza, a la província de Guadalajara, i es va traslladar a Barcelona amb motiu de l'Exposició Universal del 1888. Està clar que la Catalunya contemporània és fruit del mestissatge, d'un *melting pot* exitós, que és la metàfora que fan servir els nord-americans per descriure una societat homogènia que té uns orígens heterogenis. Jordi Garcés va heretar del seu pare el gust per la cultura i la conversa. Va afegir-hi la curiositat. La tradició cultural catalana perviu per la insistència de personatges com els que esmenta Garcés al seu llibre —el llibre escrit per Cots, vull dir— i per ell mateix. Pare i fill lliguen, doncs, amb la tercera generació, una de les filles d'en Jordi, Marina Garcés, la jove filòsofa del comú, la dona insubmissa que escriu assajos profunds i suggeridors mentre dicta classes a la Universitat de Saragossa.

ELS GARCÉS SÓN UNA SAGA i l'autoretrat d'en Jordi que n'escriu el mèdium, Josep Cots, és una celebració. Els pares i els mestratges que ha tingut Jordi Garcés, almenys en el camp de l'arquitectura —d'Oriol Bohigas, Ricardo Bofill i Federico Correa— fan que sigui una persona única, eclèctica, amb interessos molt variats. El llibre ho reflecteix. I per a mi, a més, saber que el *Teacher*, en Daniel Brusés, el professor amb qui vaig començar a aprendre anglès a l'Institut Ausiàs March, era un dels oncles de Jordi Garcés, em va deixar estupefacte. Va ser aquest professor, juntament amb el meu padri Agustí Millet, el que em va fer estimar la cultura anglosaxona. Eren dos *gentlemen*. Els llibres també serveixen per a això, perquè el lector de vegades afegeixi a la memòria dels autors retalls d'un passat que s'ha viscut coetàniament sense saber-ho.

De set en set

Josep Maria Casasús

Un Igor afí

Igor Stravinsky era un autor afí a la sensibilitat catalana. Mig segle després que morís encara copsem aque-

lla empatia. L'Orquestra de l'Es-muc va oferir el cap de setmana passat, al Teatre Nacional, *La consagració de la primavera*. Abans havíem aplaudit l'estrena mundial de *Balena blava*, amb un text de Victoria Szpunberg motivat per un colpidor fenomen actual: el joc macabre que enganya jovent en la xarxa fins a causar suïcidis. La música que Raquel Garcia-Tomás ha compost per a aquesta obra evoca el clima sonor inquietant del ballet de Stravinsky basat en el mite de la noia que, a la primavera, balla fins a morir per tal d'amansir déus enfurismats. Unes afinitats temàtiques que, en aquest espectacle, vinculen l'obra de Stravinsky, estrenada a París el 1913, amb la peça estrenada aquí dissabte passat.

L'any 1924, Stravinsky va descobrir a Barcelona afinitats històriques i culturals entre la sardana i el *khorovod*, una dansa russa que també es balla en cercle els dies de festa popular. L'Ateneu Barcelonès li havia dedicat una audició de sardanes. Després d'escoltar *Juny*, una obra mestra del gènere, va demanar “més Garreta!”. El sorprenent el so de la cobla, i l'havia captivat el tret pacífic d'una dansa germana en ritme i coreografia d'altres danses nacionals, les eslavas. Va dir que escriuria una sardana. Fa poc, el musicòleg Jaume Ayats va trobar un autògraf on Stravinsky identifica la sardana amb el *khorovod* del seu *Ocell de foc*. Són afinitats que afermen la solidaritat entre pobles.

Sísif

Jordi Soler

